

Pracovná skupina pre olivový olej, 10. apríl 2025

Miesto stretnutia: COPA-COGECA, Rue de Trèves 61, 1040 Brusel

Dátum stretnutia: 10. apríla 2025

Účastník stretnutia: Konzorcium

Názov aktivity: Pracovná skupina pre olivový olej

Zhrnutie a závery:

1. Plán rekonverzie olivových hájov EÚ

- Španielsky člen (COPA) sa s pracovnou skupinou podelil o myšlienku predložiť niektoré zmeny a doplnenia reformy SPP. Cieľom pozmeňujúceho a doplňujúceho návrhu bolo upraviť scenár po roku 2027. Argumentovali v prospech vloženia opatrení na reštrukturalizáciu a konverziu olivových hájov, podobných tým, ktoré sú povolené v sektore vína v rámci SPP. Konkrétne sa zasadzovali za to, aby bol vypracovaný plán prestavby pre sektor olivového oleja v EÚ, ktorý by bol financovaný z fondu, ktorý by bol externý v rámci SPP, a ktorého cieľom by bola prestavba pozemkov určených na pestovanie olivovníkov na konkurencieschopnejšie systémy produkcie.
- Tvrdil, že náklady na výrobu pri rôznych typoch modelov (tradičné, intenzívne, superintenzívne, zavlažovanie alebo nie, mechanizované alebo nie) sa značne líšia, rovnako ako výnosy z hektára. Čím je olivový háj intenzívnejší, zavlažovanejší a mechanizovanejší, tým je konkurencieschopnejší z environmentálneho aj ekonomického hľadiska: napríklad získanie jedného kilogramu olív v nezavlažovanom a nemechanizovanom systéme stojí približne 4,61 EUR, zatiaľ čo systém výroby živého plota (zavlažovaný a mechanizovaný) by mohol znížiť náklady na jeden kilogram olív na 2,81 EUR. Prvý systém produkuje približne 375 kg olív na hektár, zatiaľ čo druhý 2 000 kg/ha. Uviedlo sa, že konkurenčná výhoda odvetvia olivového oleja v EÚ je ohrozená.
- Vzhľadom na to, že 45 % svetovej produkcie olivového oleja pochádza z intenzívnych systémov s mechanizáciou, vedúce postavenie EÚ v sektore olivového oleja je ohrozené a je potrebné ho podporiť. Navrhlo sa urýchliť žiadosť o mimoriadny fond konkurencieschopnosti pre odvetvie olivového oleja v EÚ, ktorého cieľom by bolo preorientovať sa na konkurencieschopnejšie výrobné systémy, ktoré by sa financovali mimo SPP.
- Taliansky odborník (Copa) zdôraznil, že zmena klímy predstavuje vážnu hrozbu pre budúcnosť odvetvia, a privítal každú iniciatívu, ktorá by smerovala k stabilizácii výnosov, a teda k zavlažovaniu. Bolo spomenuté, že súčasný systém poistenia sa vzťahuje na konečné plody, ale navrhlo sa, aby sa vzťahoval aj na fázu pred tvorbou plodov. Myšlienka fondu na rekonverziu bola uvítaná a podporená. Spomenuli sa "okrajové olivovníky" (alebo "hrdinské olivovníky"), ktoré sa kvôli geografickým obmedzeniam pôdy nemôžu premeniť (hlavne v horských oblastiach). Hrajú však dôležitú úlohu pri prevencii erózie pôdy a udržiavaní miestnej biodiverzity. Navrhlo sa, aby sa tento druh pestovania chránil a zaradil do ďalších podporných schém.
- Portugalský člen (Cogeca) tiež podporil výzvu na osobitnú ochranu tradičných olivových hájov.
- Ďalší taliansky expert (Copa) sa tiež stotožnil s obavami zo všeobecne vysokých výrobných nákladov (až 8 EUR/Kg) a uvítal myšlienku fondu na obnovu olivových hájov v EÚ. Bol spomenutý aj pomerne vysoký vek olivovníkov (v Taliansku je približne 60 % olivovníkov starších ako 50 rokov) a

iniciatíva na konverziu by mohla byť príležitosťou na "omladenie" stromov. Zaznela aj pripomienka, že takýto akt (pomoc na konverziu) by bol strategicky zaujímavý na udržanie vedúceho postavenia EÚ v tomto sektore vzhľadom na to, že hlavní konkurenti (produčenské krajiny mimo EÚ) masívne investujú do svojho sektora olivového oleja, pričom sa zdôraznilo, že je dôležité mať spoločnú víziu EÚ pre tento sektor z dlhodobého hľadiska. Zdôraznilo sa, že osobitná pozornosť by sa mala venovať tým olivovým hájom, ktoré sa nachádzajú na svahoch, a že spolu s podporou premeny by sa mala plánovať aj podpora poľnohospodárov počas obdobia premeny.

- Tretí taliansky expert (Copa) tiež podporil myšlienku plánu konverzie olivového hája EÚ. Uviedol príklad Talianska, kde boli v roku 2022 národné fondy určené na malý plán konverzie s veľkým úspechom. Bolo dôležité podporiť olivovníky nachádzajúce sa na svahoch/vrchoch, aby sa zachovali krajinné prvky.
- Druhý španielsky odborník (Copa) sa vyjadril, že tradičný systém pestovania si vyžaduje veľa vody a že súčasná podpora SPP, ktorej sa v súčasnosti dostáva tradičným olivovým hájom, je uspokojivá. Je však pravda, že týmto systémom chýbala rentabilita. Bolo spomenuté, že kvalita stromov a olív závisí aj od spôsobu výroby (pri tradičných metódach sa môžu používať len niektoré odrody, ktoré sa líšia od odrôd používaných v intenzívnych alebo superintenzívnych systémoch). Položil otázku, ako spravovať tie olivovníky, ktoré sa kvôli geografickým obmedzeniam nemôžu premeniť, pričom zdôraznil, že ekonomická rentabilita je dôležitá rovnako ako environmentálna a sociálna. Zdôraznil význam environmentálnych služieb, ktoré by tradičný háj mohol poskytovať, a sociálnu úlohu, ktorú zohráva vo vidieckych komunitách.
- Tretí španielsky expert (Copa) privítal myšlienku rekonverzie, pričom priznal, že odvetvie olivového oleja čelí konkurenčnej výzve. Stanovil niekoľko červených línií, ktoré je potrebné v tejto iniciatíve zohľadniť: 1. chrániť tie olivové háje, ktoré nemohli byť konvertované z dôvodu geografickej polohy, a 2. obhajovať súčasnú štruktúru podpory SPP (dva piliere) a žiadať o dodatočné finančné prostriedky zamerané na rekonverziu, ale mimo rozpočtu SPP.
- Grécky odborník (Copa) zdôraznil ťažkosti, ktoré by niektoré zemepisné oblasti mali s konverziou, a zároveň zdôraznil, že je dôležité brániť tradičné metódy pestovania. Zdôraznil, že v tejto súvislosti by sa nemal prijať prístup "jedna veľkosť pre všetkých", ale mali by sa zohľadniť špecifiká krajiny a regiónu produkcie smerom k postupnej konverzii olivových hájov s ohľadom na diverzifikáciu a ekologické hospodárenie.
- Španielsky expert tiež súhlasil s tým, že je potrebné mať paralelný fond mimo SPP a zdôraznil, že by to bolo naliehavé opatrenie, keďže jednotlivé spoločnosti už investujú do rekonverzie. Iniciatívu týkajúcu sa rekonverzie predstavil ako alternatívu k predaju pôdy (ktorej cena klesla). Zdôraznil naliehavosť tejto žiadosti a načasovanie.
- Francúzsky expert sa podelil o podporu tejto iniciatívy a zdôraznil význam vytvárania hodnôt v tomto sektore.

ZÁVERY: dospelo sa k záveru, že skupina podporuje požiadavku na vytvorenie plánu rekonverzie pre odvetvie olivového oleja v EÚ a že financovanie by malo pochádzať z prostriedkov mimo SPP; dohodlo sa, že skupina obhajuje všetky druhy výroby olivového oleja, najmä tradičné systémy a systémy nachádzajúce sa v ťažko dostupných oblastiach, pre ktoré by bola rekonverzia nemožná; dohodlo sa, že v nasledujúcich týždňoch bude členom skupiny rozposlaný návrh dokumentu na schválenie.

Prínos aktivity pre poľnohospodárov v SR:

Prenos informácií pre členov SPPK k danej problematike.

Vyplývajúce úlohy pre SPPK:

Pre SPPK nevyplývajú zo zasadania žiadne úlohy.